

Andrew Clements

FRINDLi

avagy

a nagy ötlet

Jonatán Modern Könyvtára

Andrew Clements

Minerva Nova Kiadó
Szeged, 2002

e g y NICK

Ha megkérte volna a Lincoln Általános Iskola diákjait és tanárait, hogy három külön listán sorolják fel a szerintük legrémesebb, legmenőbb és legrendesebb gyerekek nevét, Nick Allen egyiken sem lett volna rajta. Teljesen külön lapot érdemelt volna, ezt tudta mindenki.

Zűrös fiú volt ez a Nick? Nehéz lenne megmondani. Egy dolog biztos: Nick Allennek egy csomó ötlete volt, és tudta, mihez kezdjen velük.

Egyszer, harmadikos korában, elhatározta, hogy Deaver tanárnő termét trópusi szigetté változtatja. Melyik New Hampshire-i gyereknek ne lett volna kedve egy kis nyárhoz februárban? Így hát Nick javaslatára mindenki pálmafákat készített zöld meg barna karton

ból, és a padja sarkára erősítette. Deaver tanárnő, aki még csak hat hónapja tanított, el volt ragadtatva:

– Nahát, milyen *csinos*!

Másnap az összes lány papírvirágot tűzött a hajába, a fiúk pedig napszemüvegben és szalmakalapban jelentek meg. Deaver tanárnő összecsapta a kezét ámulatában:

– Nahát, milyen *színes*!

Egy nappal később Nick az otthonról hozott csavarhúzó segítségével maximumra állította az osztály termosztátját. Az összes gyerek sortba és pólóba öltözött, és levette a cipőjét. És amikor Deaver tanárnő egy percre elhagyta az osztályt, Nick vagy tíz pohár finom fehér homokot szórt szét a terem padlóján. Deaver tanárnő ismét meglepődött, milyen kreatív diákjai vannak.

Ám a homokból a folyosóra is jutott, és Manny, a gondnok már csöppet sem gondolta, hogy ez milyen kreatív. Egyenesen lerobogott az irodába.

Az igazgatónő követte a homoknyomokat, és amikor megérkezett, Deaver tanárnő hula táncot tanított néhány gyereknek az osztály elejében, egy magas, sovány, gesztenyebarna hajú, félmeztelen fiú pedig nerf röplabdát játszott, és éppen lecsapta a labdát a hat öszzeszekötött pólóból készült háló fölött.

A harmadikosok déltengeri utazása véget ért. Hirtenlen ért véget.

Ez azonban nem akadályozta meg Nicket abban, hogy ne folytassa üdítő kísérleteit. A Lincoln Általánosnak időnként szüksége volt egy kis pezsgésre, és ezt éppen Nick adta meg neki.

Talán egy évvel később volt Nicknek egy nagy feketerigós felfedezése. Egy tévés show-műsorból megtudta, hogy a piros szárnyú feketerigók magas hanggal jelzik a sólyom vagy más veszély közeledtét. A ragadozó madarak nem tudják megállapítani, honnan jön az éles sivítés.

Másnap némaolvasás közben Nick Avery tanárnőre pillantott és megállapította, hogy sasorra van. Ezért kiadott magából egy magas, éles, feketerigós „Pííí” hangot.

Avery tanárnő felkapta fejét a könyvből, és körülnézett. Nem tudta megállapítani, ki volt az, így hát csak annyit mondott az egész osztálynak:

– Pszt!

Egy perccel később Nick újra jelzett, most már hangosabban.

– Pííí!

Ekkor némi vihogás hallatszott a padok felől. Avery tanárnő úgy tett, mintha nem hallaná, de tizenöt másodperc múlva felemelkedett a helyéről, és az osztály végébe sétált.

Nick anélkül, hogy felnézett volna a könyvéből, vagy megmoccant volna, apait-anyait beleadva, a lehető leg-

magasabb és legkellemetlenebb visító hangot hallatta:

– Pííí!

Avery tanárnő lecsapott.

– Janet Fisk, azonnal hagyd abba!

Janet, aki négy paddal Nick előtt ült, azonnal elsápadt, majd elvörösödött.

– Nem is én voltam... tényleg. – Volt Janet hangjában valami furcsa, majdnem elsírta magát.

Avery tanárnő rájött, hogy tévedett, ezért elnézést kért Janettől.

– Valaki nagyon kellemetlen helyzetbe akar kerülni – jegyezte meg Avery tanárnő, és pontosan úgy nézett szét, mint egy sas.

Nick olvasni kezdett, meg se nyikkant.

Ebédszünetben Nick beszélt Janettel. Zavarta, hogy Avery tanárnő Janetet toltá le.

Janeték közel laktak Nickékhez, és gyakran együtt játszottak. Janet jól tudott kosarazni, és alig akadt az iskolában olyan lány, de még fiú se sok, aki jobban focizott volna nála.

– Szia, Janet, sajnálom, hogy olvasáskor te kaptál ki a visításért. Az én hibám volt. Én adtam ki azt a hangot.

– Te voltál? – kérdezte Janet. – Akkor miért gondolta Avery tanárnő, hogy én vagyok?

Így hát Nick elmesélte a rigók történetét, amit Janet nagyon érdekesnek talált.

Pííí-zett egy párat, sokkal magasabb és élesebb hangon, mint Nick. Megígérte, hogy nem árulja el senki-nek.

Ettől fogva, amíg Nick negyedikes volt, Avery tanárnő egy héten legalább egyszer hangos pííí-t hallott valahonnan a teremből – időnként magas hangú visítást, időnként *nagyon* magas hangút.

Avery tanárnő sosem jött rá, ki adja ki a hangot. Szép lassan hozzászokott, hogy ne vegyen róla tudomást, de továbbra is sasszemmel figyelt.

Nick számára az egész kaland egy hosszú – és sikeres – tudományos kísérlettel ért fel.

Amit Janet Fisk szintén érdekesnek talált.

k e t t ő GRANGER TANÁRNŐ

Az ötödik osztály más volt. Ebben az évben végérvényesen felső tagozatossá kellett válni. Az ötödik osztály vizsgázást jelentett. Azt, hogy nincs reggel lazítás. Azt, hogy igazi jegyeket kapnak, hogy az írásos értékelés bekerül a bizonyítványba. Az ötödik osztály azonban mindenekelőtt Granger tanárnőt jelentette.

Volt vagy százötven ötödikes. És volt hozzájuk hét tanár: két matektanár, két természetismeret-tanár, két társadalomismeret-tanár és csak egy nyelvtantanár. Nyelvtanból Granger tanárnő monopolhelyzetre – és jó hírre tett szert. Egyedül élt egy takaros kis házban, a régi városnegyedben. Egy öreg, világoskék kocsival járt reggelente az iskolába; ha esett, ha fújt, ha beborult, ha kiderült, ha piros hó esett – emberemlékezet óta. Szinte hófehér haját hátrafésülte a homlokából, vala-

hogy úgy, mintha fészek lenne a feje búbján. A fiatalabb tanárnők nagy részétől eltérően, sosem hordott nadrágot az iskolában. Volt két kiskosztümje, egy szürke meg egy kék, amihez mindig fehér blúzt vett fel, és egy apró, domború drágaköves brossal tűzte össze a gallérját. Granger tanárnő ráadásul sosem izzadt.

Alacsonyabb volt a többi tanárnál. Az ötödikesek közül csak egy páran voltak kisebbek nála. A tanárnő mégis óriásinak látszott. Ezt a hatást a szemének köszönhetette. Sötétszürke volt, és ha ránézett valakire, az a gyerek úgy érezte, átfúrja a tekintetével. De tudott a szeme csillogni és nevetni is, és a gyerekek szerint időnként irtó jó poénokat eresztett meg. Hírét azonban nem a vicceinek köszönhetette.

Mindenki meg volt győződve róla, hogy Granger tanárnőnek röntgenszeme van. Különösen, ha valaki ötvenlábnyi körzeten belül rágózott. Ha a tanárnő meglátta és elkapta, a rágógumiját egy rikító sárga kártyára nyomta. Aztán a kártyát biztosítótűvel az illető ruhájára tűzte, és aznap a tanítás végéig hordania kellett. Aztán haza kellett vinni a kártyát, és aláíratni valamelyik szülővel, és másnap vissza kellett vinni Granger tanárnőnek. És Granger tanárnő nem zavartatta magát, hogy valaki nem ötödikes, mert előbbutóbb úgyis odakerült hozzá. A Lincoln Általános Iskola összes gyereke tudta, hogy végül – az ötödik osztályban – csakis Granger tanárnő lehet az, aki hétről hétre, hónapról hónapra leosztályozza a helyesírási és szövegértési dolgozatokat, és ami a legrosszabb, a szófelmérőket is.

A világ összes nyelvtanára szereti, ha a gyerekek szótárt használnak:

- Ellenőrizd a helyesírást!
Ellenőrizd a jelentést! Ellenőrizd a szótagolást!

Granger tanárnő nemcsak szerette, hanem egyenesen odavolt

a szótárért – szinte imádta. A heti szódolgozat harmincöt szóból állt, de előfordult, hogy még többől.

És még ez sem volt elég. Minden reggel fent volt a táblán „a nap szava”. Ha valaki megengedte magának, hogy kihagyjon egyet, hogy ne írja le, ne nézze meg, és ne vágja be, azt Granger tanárnő előbb-utóbb észrevette, és egész hétre *megduplázta* „a nap szava” feladatot.

Granger tanárnő az értelmező szótárnak mind a harminc kötetét ott tartotta egy polcon a terem végében. Legnagyobb öröme és büszkesége az az óriási szótár volt, amely az angol nyelv összes szavát tartalmazta. A könyvet két gyereknek kellett őriznie. A szótár a terem elejében külön állványon helyezkedett el, mint a templomban az oltár.

Az elmúlt harmincöt évben a Lincoln Általános Iskola valamennyi végzőse emlékezhetett arra, ahogy a tábla előtt áll, és Granger tanárnő jelszavát hallgatja.

– Nézzétek meg a szótárban! Arra való.

Jóval a tanév kezdete előtt, a nyáron, mielőtt Nick és barátai ötödikesek lettek, Granger tanárnő már buzgólkodott. Minden leendő ötödikes szülei kaptak tőle egy levelet. Nick mamája egy augusztusi vacsora végén hangosan felolvasott belőle egy részletet.

Ajánlatos, hogy minden családban legyen értelmező szótár, amelynek segítségével valamennyi tanuló hibátlanul meg tudja oldani a házi feladatát.

A megfelelő helyesírás, a megfelelő nyelvtani ismeretek és a megfelelő szóhasználat alapvetően fontosak minden tanuló számára. A világos gondolkodáshoz jól kell ismerni a nyelvet, márpedig az ötödik osztály ideális időszak arra, hogy valamennyi leány és fiú kellő szókinszre tegyen szert.

Majd egy lista következett arról, milyen szótárak „fogadhatók el az otthoni tanuláshoz”.

– Milyen nagyszerű, ha olyan a tanárod, aki komolyan veszi a munkáját – jegyezte meg Allen anyuka.

Nick felsóhajtott, és megpróbált örülni az utolsó hamburgerfalatnak is. De a görögdinnyén kívül, amit desszertnek evett, nem nagyon vidította fel semmi.

Nicknek nem volt különösebb gyakorlata a szótárhasználatban. Nagyon szerette a szavakat, és jól is használta őket. Ám úgy képzelte, hogy a számára szükséges szavakat olvasással jegyzi meg. Folyton olvasott.

Ha Nick olyan szót talált, amit nem értett, megkérdezte a testvérét vagy a papáját, vagy valakit, aki kéznél volt, és ha tudták, megmondták neki, mit jelent. Nem így Granger tanárnő. Nick hallott már róla, és előző évben látta az ötödikeseket a könyvtárban, amint a szótárokat bújva kétségbeesetten próbálják befejezni angolóra előtt a szójegyzék írását.

Még egy hét hátravolt az iskolakezdésig, de Nick máris úgy érezte, nagyon hosszúnak ígérkezik a tanév.

három A KÉRDÉS

A tanév első napja mindig ismerkedéssel telt. Kiosztották a könyveket, és nagy volt a zshivaj.

– Mit csináltál a nyáron? – kérdezték egymástól.

Az első hat órát Nick simán vette.

De aztán jött a hetedik. Granger tanárnő óráján rengeteg tennivaló akadt. Az első dolguk az volt, hogy szófelmérőt írjanak és kiderüljön, mennyit ismernek a heti harmincöt szóból. *Rezgés, cirkuláris, zenekar* – és ez így ment a végtelenségig. Nick a legtöbb szót ismerte már. Kiosztották az órai feladatokat. Aztán jött egy ismétlő dolgozat kézírással, aztán hosszas bemutató arról, hogyan kell kinéznie a feladatlapnak. És ez így ment szünet nélkül, harminchét percen át. Nick profin tudott időt húzni a kérdéseivel, közismerten jól le tudta állítani a tanárok magyarázatát. Három perccel

kicsöngetés előtt, a másodpercnek abban a töredékében, amikor befejezték az aznapi órai munkát, és felírták volna a házi feladatot, Nick olyan kérdést tett fel, ami olyan hosszú időre elterelte a tanár figyelmét, hogy keresztülhúzta, vagy egyenesen lehetetlenné tette a házi feladat kijelölését.

Fontos szerepet játszott az időzítés, de a megfelelő kérdést feltenni, bizony még nehezebb volt. Megkérdezni, hogy mi van az újságban, vagy a kollégával, akivel a tanár beszélt arról, hogy mi a kedvenc könyve, sportja vagy hobbija – Nick az összes trükköt ismerte, és eddig mindig nagy sikerrel járt.

Most itt állt ötödikesen, közel annak a napnak a végéhez, amelyben először tartotta Granger tanárnő a nyelvtanórát. Nick úgy megérezte a házi feladat közeledtét, mint béka az esőt.

Granger tanárnő egy pillanatra levegőt vett, ekkor Nick keze a magasba lendült. A tanárnő futó pillantást vetett az ülésrendre, majd a jelentkezőre emelte a tekintetét. Hideg, szürke szeme már csak egy pontra figyelt.

– Igen, Nicholas?

– Mrs. Granger, annyi szótára van itt az osztályban, különlegesek is... honnan került a szótárakba az a sok szó? Csak kimásolták a többiből? Milyen nagy ez a könyv!

Profi időzített bomba volt.

Néhányan nevetgéltek, néhányan az órájukra pislogtak. Nick híres volt kérdéseiről, és az egész osztály tisztában volt vele, hogy ez mit jelent.

Sajnos Granger tanárnő is. Egy pillanatra elbizonytalanodott, és olyan édeskés mosolyt küldött Nick felé, hogy az hihetetlen. Villámokat szórt a szeme.

– Nocsak, milyen érdekes kérdés, Nicholas. Órákig tudnék róla beszélni, az biztos – végigpillantott az osztályon. – Pihenésképpen ti is meg akarjátok tudni? – mindannyian bólogattak. – Hát ez remek. Nicholas, végeznél e tárgyban egy kis kutatómunkát, és beszámolnál róla szóban a többieknek? Ha magadtól megtalálod rá a feleletet, az sokkal hasznosabb. Légy szíves, jövő órára készíts róla beszámolót.

Granger tanárnő ismét Nickre mosolygott. Még az előbbinél is szélesebben. Hát ez nem volt jó buli. – Tehát, a holnapi házi feladatot megtaláljátok az Élő nyelv című tankönyvetek tizenkettedik oldalán...

Nick alig hallotta a feladatot. Zakatolt a szíve, és kicsinek érezte magát, nagyon kicsinek. És érezte, amint a füle tövéig elvörösödik. Nagy égés volt. Plusz házi feladat. Még az is lehet, hogy legközelebb fekete pontot kap a neve mellé.

Minden, amit a tanárnőről hallott, igaz – ne nyüzsögj a Magányos Granger körül!

n é g y SZÖNYOMOZÓ

Gyönyörű szeptemberi délután volt, napfény és hűvös szél, kék ég. De nem Nicknek.

Rövid beszámolót kellett készítenie másnapra. Plusz kimásolni mind a harmincöt szó jelentését. Granger tanárnőnek. Nem szoktak ilyen feladatokat adni az iskolában. Legalábbis nem Nicknek.

Volt Nickéknél egy házi szabály: Első a lecke. Még-hozzá rögtön iskola után. Nick hosszú éveken át hallotta idősebb bátyját, Jamest panaszkodni és zúgolódni emiatt a házi szabály miatt, mindaddig, amíg két évvel ezelőtt fel nem vették a főiskolára. Az első félév végén azt írta haza a levelében: „A vizsgákkal jól állok, mert amikor idejöttem, tudtam már, hogy először a legfontosabb dolgokat kell elintézni.” Ez a levél Nick mamája

és papája számára elégtételt jelentett. – Első a lecke – ez volt a szabály szeptembertől júniusig.

Ez a szabály korábban sosem zavarta Nicket, mert alig volt leckéje. Igaz, hogy kedd éjszakánként szótagolással volt elfoglalva, és negyedikben olvasónaplót is kellett írni, de ezenkívül semmi. A házi feladat mostanáig nem rabolta el a szabadidejét. Ezek az idők, hála Granger tanárnőnek, elmúltak.

Először is Nick kikereste a jelentéseket a vadonatúj piros Webster szótárból, amit a mamája vett neki – Granger tanárnő javaslatára. Ez kb. egy órájába telt. Közben jól hallhatta az utcáról, hogy Johnék udvarán baseballoznak, kiáltoznak és drukkolnak, és pár per-

cenként nagyot csattan az ütő, ahogy elütik a labdát. Ő viszont beszámolót készített.

Nick a szótár legelejét böngészte. A „Szavak és eredetük” című könyv bevezetőjét.

Nagyszerű! – gondolta Nick. Pont ez kell a beszámolójához. Pár perc alatt elkészül vele. Nick már szinte az arcán érezte a napfény és szél érintését, amint lerohan játszani, ha kész a leckéje.

Aztán elolvasta a bevezető első mondatát:

Ez a korszerű amerikai szótár kétségtelenül és minden várakozást felülmúlóan a világ egyik legkomplexebb és dokumentumokkal legjobban alátámasztott, páratlan etimológiai részletességű szótára, amely nem csupán egyedülálló lexikográfiai tudományossággal készült, hanem magában foglalja több ezer év milliónyi emberének álmait, nyelvi tehetségét és képzelőerejét is, mindazokét, akik valaha is angolul beszéltek vagy írtak, s így hozzájárultak a mű elkészültéhez.

Micsoda? Nick a fejét vakarta, és újra elolvasta a szöveget. És még egyszer. Nem sokat értett belőle. Olyasmi volt ez, mint kiböngészni egy sampon összetételét a flakonon.

Nick összecsapta a szótárt, és leszaladt az utcára.

Családjuk sokat olvasott, nappali szobájuk négy falából hármat könyvespolc borított. Volt két enciklopédiasorozatuk is, a fekete borítós a felnőtteké, a piros a gyerekeké. Nick felnyitotta a D betűs kötetben a dictionary – szótár címszót. Három oldal volt teleírva olyan címszavakkal, mint régi szótárak, szónyomozó, napjaink szótárai. Nem túl izgalmas. Csakhogy beszámolót kellett készítenie, ezért lehuppant az ágyra, és elolvasta az egészet.

Amint végzett a gyerekenciklopédiával, elolvasta a feketéből is a szótárakra vonatkozó cikkek nagy részét. De a felét sem értette.

Ledőlt az ágyra, karjával eltakarta a szemét, és megpróbálta elképzelni, amint megtartja kiselőadását ebben az unalmas témakörben. Örült volna, ha három percben elintézheti az egészet. De mert Nick Nick volt, hirtelen támadt egy ötlete, és ettől felderült az arca.

Rájött, hogy a beszámolója érdekes is lehet. Egy kis különlegességgel is szolgálhat. Mellesleg Granger tanárnőnek is ez volt a kérése.